
FUNCIONS DEL JUTJAT DE PAU

DAVID FERRÉS I DANÉS

TOT i ser el Jutjat de Pau l'òrgan judicial més proper i fàcilment accessible, la majoria de la gent ignora o coneix malament les seves funcions i atribucions. Amb aquest petit article, i en la mesura de les nostres modestes possibilitats, pretenem millorar aquesta situació explicant de forma senzilla què és un Jutjat de Pau. Per fer-ho serà inevitable citar alguns preceptes constitucionals o legals bàsics que regeixen l'activitat dels Jutjats i Tribunals en general, però procurarem que la seva lectura no sigui farragosa.

La figura del Jutjat o Tribunal és molt remota. Apareix en la seva forma primitiva com a conseqüència de l'estabilització de la vida comunitària dels homes en tribus o petits nuclis urbans, que fonamentaven el seu manteniment en l'agricultura i la ramaderia. Des d'aquest moment va sorgir la noció de propietat i de dret sobre les coses (la collita, les eines, els animals...); conseqüentment es produïrien conflictes entre membres del mateix grup. És de suposar que el Cap de la tribu o família devia exercir la funció que avui anomenem «jurisdiccional».

Però varen ser els romans qui varen establir la noció de dret i de Justícia pràcticament tal i com avui la coneixem. En els segles XVII i XVIII, especialment durant l'època de la Il·lustració, amb la dèria per codificar-ho tot, es va produir un avenç en l'aspecte purament legalista; l'estructura de la societat europea era ja complexa i per dirimir els molts problemes que sorgien era precís ampliar els codis i les lleis en els que els Jutges i Tribunals es basaven per emetre les seves sentències.

En poques paraules, podem dir que un Jutjat o Tribunal està constituït per la persona o persones encarregades d'impartir justícia. El Jutjat és un òrgan unipersonal; el Tribunal és un òrgan format per diverses persones. Per extensió, també s'anomena Jutjat o Tribunal al lloc o local on el Jutge o els membres del Tribunal es reuneixen per exercir la seva funció.

En l'àmbit judicial espanyol, l'antecedent més pròxim que tenim del Jutjat de Pau és el dels jutges conciliadors previstos per les Corts de Cadis en la Constitució de 1812, la qual encarregava aquesta funció als alcaldes. La denominació i la figura de Jutge de Pau sorgeix amb el Reial Decret de 22 d'octubre de 1885. A partir d'aquesta data sofreix diverses regulacions i canvis de denominació. Però després de la Llei de Bases per a la reforma de la Justícia Municipal

---

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

(19 juliol 1944), s'anomenen novament Jutges de Pau, denominació que ha mantingut la nova Llei Orgànica del Poder Judicial (1 juliol 1985).

El Jutjat de Pau, tant per estar ubicat en el mateix municipi on exerceix la seva competència, com per les seves atribucions, és l'òrgan judicial més fàcilment accessible pels ciutadans. Per altra banda, els Jutges de Pau són veïns del mateix poble, i també solen ser-ho els funcionaris del Jutjat. Tot això fa més directa i senzilla la relació amb el Jutjat.

Els Jutges de Pau no són professionals, ni és precís que siguin llicenciats en Dret. Són elegits pel ple municipal, amb el vot favorable de la majoria absoluta dels seus membres d'entre les persones que, reunint les condicions legals, així ho sollicitin (art. 101.2 de la L.O.P.J.). Tradicionalment el càrrec de Jutge de Pau ha recaigut en homes ben arrelats al municipi, de probada bona conducta i que gaudeixin del respecte dels seus conciutadans. Sempre ha estat un càrrec honorífic i no retribuït.

JURISDICCIO

L'article 1 de la Llei Orgànica del Poder Judicial, transcripció exacta de l'article 117.1 de la Constitució, estableix:

La Justícia emana del poble i és administrada en nom del Rei pels Jutges i pels Magistrats que integren el poder judicial, independents, inamovibles, responsables i sotmesos únicament a l'imperi de la Llei.

La potestat d'administrar justícia que aquest article atribueix als Jutges i Magistrats s'anomena jurisdicció. Dues notes caracteritzen la jurisdicció:

- a) És *única*, i només poden exercir-la els Jutjats i Tribunals previstos en la llei, sense perjudici de les potestats jurisdiccionals reconegudes per la Constitució a altres òrgans.
- b) És *independent*, perquè tothom està obligat a respectar la independència dels Jutges i Magistrats.

Tothom sabem però que la norma suprema de l'ordenament jurídic és la Constitució, que vincula a tots els Jutges i Tribunals, de manera que hauran d'interpretar i aplicar les Lleis i Reglaments segons els preceptes i principis constitucionals.

En resum, la jurisdicció és la facultat d'exercir l'autoritat judicial en els límits determinats per la Llei i la Constitució.

Ara cal explicar com es concreta l'aplicació de la jurisdicció. Per això serà precís introduir, encara que sigui de manera resumida, dos conceptes:

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

- a) *Ordre jeràrquic dels Jutjats i Tribunals*, del més alt al més baix:
- Tribunal Suprem.
  - Audiència Nacional.
  - Tribunals Superiors de Justícia.
  - Audiències Provincials.
  - Jutjats de Primera Instància i Instrucció, del Contenciós-Administratiu, del Social, de Menors, de Vigilància Penitenciària, Jutjats de lo Penal.
  - Jutjats de Pau.

b) *Divisió territorial*. A efectes judicials l'Estat s'organitza territorialment en municipis, partits, províncies, i Comunitats Autònomes.

A cada òrgan judicial correspon un territori determinat en el qual pot exercir la seva potestat. Per exemple: els Jutjats de Primera Instància i Instrucció de Sabadell, actuen en el partit judicial que abarca els municipis de Sabadell, Sant Quirze del Vallès, Castellar del Vallès, Santa Perpètua de Mogoda, Caldes de Montbui, Sentmenat, Sant Llorenç Savall i Polinyà. L'Audiència Provincial de Barcelona exerceix la seva jurisdicció sobre tota la província. En canvi, el Jutjat de Pau de Castellar del Vallès, posem per cas, pot actuar només dins el nostre terme municipal.

Però això no és tot. Resulta que cada òrgan jurisdiccional, segons la seva situació en la jerarquia abans enumerada, té assignada competència per conèixer i decidir sobre determinats tipus d'assumptes. Així es dona el freqüent cas de que, havent-se suscitat un problema dins de l'àmbit territorial del Jutjat, resulta que per la naturalesa del problema, aquest Jutjat no el pot resoldre, i és un Jutjat o Tribunal de rang superior l'encarregat de donar-hi solució.

Posem per cas, dues persones de Castellar que volen pledejar en un judici per un deute de 100.000 pessetes. En principi, per ser residents dins el nostre terme municipal sembla que podria ser el Jutjat de Castellar l'encarregat de dirimir el conflicte. Però resulta que per la quantia discutida, aquest cas hauria de resoldre'l un dels Jutjats de Primera Instància de Sabadell. Si la quantia fos inferior a 5.000 pessetes sí que correspondria al Jutjat de Castellar el tràmit del Judici i execució de la sentència.

Suposem ara que el mateix cas anterior, en lloc de ser plantejat com a judici declaratiu, es presenta al Jutjat de Castellar com un acte de conciliació. Alehores sí és competent el Jutjat de Castellar per tramitar i celebrar l'acte de conciliació. Ara bé, l'execució del que s'hagi acordat en aquest acte, en cas d'incompliment per qualsevol de les parts, correspondrà als Jutjats de Primera Instància de Sabadell, perquè els Jutjats de Pau no poden executar sentències ni acords de tipus civil de quantia superior a 5.000 pessetes.

COMPETÈNCIA

Només amb aquests exemples senzills ja es veu que cal un reguitzell de normes per determinar de forma clara i no ambigua quin Jutjat o Tribunal ha de tramitar i resoldre cada assumpte, tenint en compte l'àmbit territorial del Jutjat, la seva categoria, la naturalesa de l'assumpte, i fins i tot les persones o institucions implicades.

Aquestes normes són les que configuren precisament la competència del Jutjat, i venen establertes de forma disseminada en diferents textos legals, principalment la Llei d'Enjudiciament Civil i la Llei d'Enjudiciament Criminal, i també la Llei Orgànica del Poder Judicial. No us espanteu!; ens estalviarem enumerar-les perquè no entra dins l'objectiu d'aquest article i perquè seria molt pesat. De tota manera, podem definir la competència com la facultat d'un òrgan judicial per tramitar i/o decidir un cas determinat, amb preferència als altres òrgans. Així doncs, la jurisdicció —que hem examinat anteriorment— es refereix a la potestat àmplia d'administrar justícia; en canvi, per aplicació de les normes de la competència, un Jutjat o Tribunal concret, coneix un assumpte perquè un precepte legal li atribueix aquest coneixement.

Quins tipus d'assumpes pot tramitar un Jutjat de Pau? O d'una altra forma, quina és la seva competència objectiva? Fent un extracte i recull de les diferents normes, podem diferenciar tres vessants:

a) En l'ordre civil

- Tràmit i celebració de tot tipus d'actes de conciliació.
- Execució del que s'acordi en acte de conciliació si la quantia de l'assumpte no ultrapassa les 5.000 pessetes.
- Tràmit, fallo i execució dels judicis verbals i civils de quantia inferior a 5.000 pessetes.
- Compliment d'ordres arribades d'altres Jutjats (exhorts), dimanats d'actuacions civils de qualsevol tipus i quantia referents a veïns del poble.

b) En l'ordre penal

- Judicis de Faltes pels següents fets: disparar armes de foc i d'aire comprimit dins de la població o en lloc públic freqüentat; pertorbació lleu de l'ordre en l'audiència d'un Tribunal o Jutjat, o en actes públics, espectacles, solemnitats o reunions nombroses; desobediència lleu a l'autoritat i els seus agents; ocultació a funcionari que ho demani en l'exercici de les seves funcions, d'alguna de les causes de inhabilitat legal per declarar com a testimoni; negativa a rebre moneda legítima o usar moneda falsa sabent que ho és, per quantitat inferior a trenta mil pessetes; profanació de cadàvers, cementiris, etc... en fets de caràcter lleu; causar

---

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

---

qualsevol dany en carrers, parcs, jardins, estàtues, enllumenat, etc..., encara que pertanyin a particulars; deixar anar animals feréstecs; amenaces i coaccions lleus, previa denúncia de l'ofès; entrada en heretat, morada o cercada sense produir danys, prèvia denúncia; infracció de reglaments o de bans de bon govern sobre crema de rostolls i altres productes forestals.

Per tots aquests casos el Codi Penal preveu diferents penes de multa que oscil·len entre les 5.000 i les 50.000 pessetes, i arrest menor de fins a quinze dies, segons el tipus de falta.

- Actuar, per delegació del Jutge d'Instrucció, en diligències penals de caràcter preventiu (el cas més freqüent és l'aixecament de cadàver en casos d'accident, suïcidi o similars).
- Compliment d'ordres arribades d'altres Jutjats (exhorts) dimanants d'actuacions penals de qualsevol tipus, referent a veïns del poble. (Constitueix la major part del volum de treball del Jutjat de Pau).

Sala d'actes del Jutjat de Pau de Castellar, on es celebren els casaments

c) Registre Civil i Jurisdicció Voluntària

- Inscripció de naixements, matrimonis i defuncions.

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

- Tràmit i resolució d'expedients de matrimoni civil, i celebració de l'acte de casament.
- Expedició de certificats de naixements, matrimoni i defunció.
- Tràmit de l'expedient de fe de vida i expedició dels corresponents certificats.
- Expedients de traducció de nom propi a llengua catalana.
- Incoació de l'expedient de trasllat d'inscripció.
- Apoderaments per comparèixer a un judici de Faltes.
- Consentiments paterns.
- Declaracions de sinistre.
- Legalització de llibres d'actes i comptabilitat de comunitats, associacions i professionals lliberals.
- Compliment d'ordres arribades d'altres Jutjats (exhorts) dimanants d'expedients registrats de qualsevol tipus, referents a veïns del poble, o inscripcions practicades en el Registre Civil.

Cal aclarir que, tot i que la llista de competències dels Jutjats de Pau és prou llarga, la veritat és que la major part es refereix a fets o situacions que es produeixen rarament i que per tant donen molt poca feina. En el Jutjat de Castellar del Vallès (i pràcticament en tots els Jutjats de Pau), la major part del treball el constitueix el compliment d'exhorts civils i penals provinents de Judicis tramitats en Jutjats de rang superior, principalment els de Sabadell i Barcelona —en el nostre cas—; potser el 80% o 90% d'aquests exhorts dimanen de Judicis de Faltes per accident de circulació. Per fer-vos-en una idea, al cap de l'any, al nostre jutjat hi arriben gairebé 2.000 exhorts. Tot i ser una xifra prou alta, no ens podem pas queixar perquè, en comparació a altres jutjats de municipi amb semblant número d'habitants, podem dir que aquí la feina encara no se'ns escapa de les mans, i que des del punt de vista judicial Castellar no és pas un poble conflictiu. El segon apartat en quant a volum de treball el constitueix el Registre Civil i els actes de jurisdicció Voluntària abans esmentats.

És de suposar que molts dels que llegiu aquest article haureu passat alguna vegada pel Jutjat de Castellar a demanar algun certificat de naixement, o una Fe de vida, potser haureu estat citats per declarar sobre un accident, o per notificar-vos qualsevol resolució d'un judici que teniu en un altre jutjat... però molt pocs poden dir que han estat jutjats aquí, senzillament perquè la majoria de faltes habitualment comeses o dels litigis presentats són competència dels Jutjats de Sabadell.

EL JUTJAT DE PAU

Podem distingir entre el Jutjat de Pau com a lloc concret o local on radica, i el personal que el serveix.

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

Vestíbul del Jutjat

El Local

L'edifici on s'installa el Jutjat de Pau es determina a proposta de l'ajuntament. És freqüent que el Jutjat estigui ubicat dins del mateix Ajuntament. Aquest era el cas del nostre Jutjat fins a finals de l'any 1988. De tota manera com a entitat de l'Administració, el Jutjat és totalment independent de l'Ajuntament.

El Jutge

Els Jutges de Pau els nomena la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia corresponent, per un període de quatre anys. El momentament haurà de recaure sobre persona prèviament elegida pel respectiu Ajuntament.

La Llei Orgànica del Poder Judicial diu que els Jutges seran elegits pel ple de l'Ajuntament amb el vot favorable de la majoria absoluta dels seus membres. L'elecció s'haurà de fer entre les persones que, reunint les condicions legals, així ho sollicitin; i si no hi hagués cap sollicitant, el Ple municipal elegirà lliurament.

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

Una vegada l'Ajuntament hagi aprovat l'acord corresponent, aquest serà tramès al Jutge de Primera Instància i Instrucció, el qual l'eleva a la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia.

La llei també preveu que si en el termini de tres mesos des que es produeixi una vacant de Jutge de Pau l'Ajuntament corresponent no ha efectuat la proposta prevista, la Sala de Govern procedirà a designar el Jutge de Pau directament. El mateix es farà quan la persona proposada no reuneixi, a criteri de la Sala, i un cop escoltat el Ministeri Fiscal, les condicions exigides per la Llei.

Una vegada designada la persona que ha d'exercir el càrrec de Jutge de Pau, aquesta prestarà jurament davant el Jutge de Primera Instància i Instrucció, i seguidament prendrà possessió del càrrec.

Les persones que puguin ser nomenades Jutges de Pau, sense necessitat de ser llicenciats en Dret, hauran de reunir els mateixos requisits que la llei estableix per a la carrera judicial, i no incórrer en cap de les causes d'incapacitat o d'incompatibilitat previstos per l'exercici de les funcions judicials. Hi ha només una excepció: al tractar-se d'un càrrec honorífic i fins ara no remunerat, se'ls permet l'exercici d'activitats professionals o mercantils. L'any passat es va preveure de forma oficial el pagament d'una petita quantitat als Jutges de Pau, però de moment ningú no ha cobrat encara.

L'exercici de les funcions de Jutge de Pau, tot i no ser comparable en complexitat a les dels jutges de carrera, demana una bona dosi de ponderació, de saber fer i de preparació. L'Administració de l'Estat mai no s'ha preocupat de la formació dels Jutges de Pau; cadascú s'ha hagut d'espavilar i aprendre pel seu compte, i segurament equivocant-se de tant en tant. En situacions així cal agrair a la natura la coneguda capacitat d'improvisació dels llatins. Sortosament, però, els mateixos jutges, conscients d'aquest problema han promogut la creació d'una associació d'àmbit català, que es preocupa de organitzar cursos i jornades de formació, edició de fulls informatius i obres de consulta especialment dirigides als Jutges i Secretaris de Jutjats de Pau. Amb això es pretén unificar criteris, aclarir situacions que la llei no preveu, i elevar el nivell de preparació dels Jutges de Pau que pugin exercir el seu càrrec el millor possible. És ineludible esmentar aquí el molt apreciable suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya; i també la col·laboració del Consejo General del Poder Judicial.

Altres càrrecs del Jutjat de Pau

El fiscal. És la persona que representa el Ministeri Públic. La seva elecció segueix el mateix procediment que el descrit pels Jutges. Tots estem acostumats a veure la funció acusadora del fiscal en les pel·lícules. Tot i ser certament una de les seves funcions, també en té d'altres que passen desapercebudes, com in-

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

tervenir i informar en tots els expedients que afectin a l'estat civil de les persones, o quan siguin part els menors o incapacitats, ser part en els expedients de justícia gratuïta,... etc. De tota manera, pel tipus d'expedients tramitats en els Jutjats de Pau, la seva intervenció queda en la pràctica reduïda a informar en els expedients de matrimoni civil i intervenir en els Judicis de Faltes que es puguin celebrar.

Porta d'entrada a la Sala d'actes, encapçalada per la placa commemorativa de la inauguració

El secretari. Cal distingir dos casos.

- En pobles de menys de 7.000 habitants el càrrec de Secretari de Jutjat l'ostenta el Secretari de l'Ajuntament, si bé aquest no pot ser substituït per un altre funcionari del mateix Ajuntament o, fins i tot, pot ser designat un funcionari d'un altre Jutjat proper, el qual haurà de personar-se al Jutjat quan sigui necessari.
- En les poblacions de més de 7.000 habitants, com per exemple Castellar del Vallès, la situació és diferent. El Secretari del Jutjat ha de pertànyer al «Cos de Secretaris de Jutjats de Pau de més de 7.000 habitants». És un cos d'àmbit nacional, directament depenent del Ministeri de Justícia, en el que s'ingressa per oposició. De tota manera ja fa uns quatre o cinc anys que aquest cos es va declarar extingit i per tant no s'han

---

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

---

nomenat nous funcionaris d'aquesta categoria, seguint però en l'exercici de les seves funcions el que havien pres possessió del càrrec amb anterioritat. Des d'aleshores, per cobrir les vacants en les Secretaries de Jutjats de Pau, quan no les demanessin membres d'aquest extingit cos, es va acordar que les cobririen funcionaris del «cos d'Oficials de l'Administració de Justícia», en el que s'ingressa també per oposició, que depenen directament del Ministeri de Justícia i tenen capacitat per actuar en qualsevol tipus de Jutjat, Tribunal o Fiscalia de l'Estat.

El càrrec de Secretari, sigui quin sigui el funcionari que l'exerceixi, és de naturalesa tècnica i administrativa; implica un bon coneixement de la pràctica procesal i capacitat per organitzar la oficina judicial. Actua com col·laborador directe del Jutge i és responsabilitat seva el bon funcionament del Jutjat.

Altres personal del Jutjat

En les poblacions de menys de 7.000 habitants generalment només una persona, que pot ser el Secretari de l'Ajuntament o un altre funcionari de l'Ajuntament ha de facilitar més personal.

En les poblacions de més de 7.000 habitants, la plantilla habitual es compon de Secretari i Agent Judicial. En casos excepcionals s'inclou també una plaça d'Oficial. Cap d'ells dependrà de l'Ajuntament, sinó que han de pertànyer als corresponents cossos de funcionaris de l'Estat.